

การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย

Community business accounting In Na Khaem Sub-district, Mueang District, Loei Province

นรชัย สอนใส

E-mail: ajnorachailru@gmail.com

โทรศัพท์: 08-9617-9911

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน และ ศึกษาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน การจัดทำบัญชีก่อนและหลังการอบรมให้กับทางกลุ่มชุมชนตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย วิธีการศึกษาได้ศึกษาจากประชากรที่เป็นประชากรในชุมชนตำบลนาแหม มีจำนวน 9 หมู่บ้าน จำนวน 6,907 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน จากคัดเลือกจากตัวแทนกลุ่มชาวบ้านที่ทำธุรกิจชุมชนแต่ละหมู่บ้าน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบทดสอบ และ แบบสัมภาษณ์ด้วยตนเอง สถิติพรรณนาที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

ระบบบัญชีแบบเดิมของธุรกิจชุมชนในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่ ทางกลุ่มปฏิบัติอยู่ ในปัจจุบัน ส่วนใหญ่ไม่ทำบัญชี เพราะเสียเวลาในการจัดทำ รองลงมา คือ ไม่ทำบัญชี เพราะไม่เข้าใจรูปแบบหรือวิธีการจัดทำบัญชี และ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี เพราะขาดความรู้ ความเข้าใจและความสม่ำเสมอในการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน

การให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีต่อการจัดทำบัญชี ต้องทำให้ทางกลุ่มเห็นประโยชน์จากการทำบัญชี โดยคะแนนหลังการอบรมสูงขึ้นกว่าก่อนการอบรม ซึ่งหมายถึงผู้เข้าร่วมการอบรมเกิดความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำไปปฏิบัติได้เมื่อมีการอบรมการจัดทำบัญชี

คำสำคัญ: การบัญชีชุมชน, ธุรกิจชุมชน, เงินทุนหมุนเวียน

Abstract

The purpose of this research is to Study community business accounting and study community business accounting knowledge. Preparing accounts before and after training for the community group of Na Khaem Subdistrict, Mueang District, Loei Province. The study method was studied from the population of The Na Khaem Subdistrict community, consisting of 9 villages, totaling 6,907 people, resulting in a sample of 30 people selected from representatives of villagers who do community business in each village. In Na Khaem Subdistrict, Mueang District, Loei Province, a sample group of 30 people was obtained. The research instruments were questionnaires, tests and self-interviews. Descriptive statistics used include percentage, mean and standard deviation.

The results revealed that:

The traditional accounting system of community businesses in Na Khaem Subdistrict, Mueang District, Loei Province, that the group currently practices. Most do not do accounting. This is because it is a waste of time to prepare, followed by not doing accounting because they do not understand the format or methods of accounting and have opinions about problems and obstacles in accounting. because of lack of knowledge Understanding and consistency in community business accounting.

Giving knowledge Understanding of accounting Providing knowledge about accounting takes time. To create a good attitude towards accounting. Must make the group see the benefits of accounting. The scores after the training were higher than before the training. This means that training participants gain knowledge and understanding and can put it into practice when training in accounting.

Keywords: Community accounting, Community business , Working capital

อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

ความเป็นมาของปัญหา

ยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ยังคงใช้ต่อไปจนถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2565 (จากเดิมแผนฯ 12 พ.ศ. 2560-2564) ให้ความสำคัญกับการพัฒนาประเทศและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนการเน้น คน เป็น ศูนย์กลาง โดยมีปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักในการบริหารประเทศ ขณะเดียวกันการพัฒนาคอนอย่างมีคุณภาพ พัฒนา และบริหารประเทศ โดยมีแนวคิดคนไทยเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาและเป้าหมายสุดท้ายของการพัฒนา คือ ความอยู่ดีมีสุข ของคนไทย นอกจากนั้นในแผนดังกล่าว ประเทศไทยจะต้องเผชิญกับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งภายนอกและ ภายในประเทศที่ปรับเปลี่ยนเร็วและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น เป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะข้อผูกพันที่จะเป็นประชาคมอาเซียน จึงจำเป็นต้องมีภูมิคุ้มกันที่มีอยู่พร้อมทั้งเร่งสร้างภูมิคุ้มกันในประเทศให้เข้มแข็งขึ้นมาใช้ในการเตรียม ความพร้อมให้แก่คน สังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงได้อย่าง เหมาะสม สามารถพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไป เพื่อประโยชน์สุขที่ยั่งยืนของสังคมไทยตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องสมดุล เหตุผล ภูมิคุ้มกัน ความรู้และคุณธรรมเป็นแผนพัฒนาประเทศที่สามารถบอก ถึงทิศทางที่ยั่งยืนและความอยู่ดีมีสุขของคนในประเทศในอนาคต ตามหลักยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ

ธุรกิจชุมชน เป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจชุมชน โดยนำเอาหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้้อย่าง ต่อเนื่องและเป็นระบบ ยกตัวอย่างเช่น ในตำบลหนึ่งธุรกิจชุมชน 20 - 30 อย่าง และทำการผลิตเพื่อบริโภคในท้องถิ่น ลดการซื้อ จากภายนอกได้ประมาณหนึ่งในสี่ ธุรกิจชุมชนที่ตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานและวงจรชีวิตของชุมชนจะทำให้เกิดระบบ เศรษฐกิจชุมชน ระบบที่พึ่งพาตนเองได้ ชุมชนมีรายรับมากกว่ารายจ่ายผลิตอาหารและปัจจัยพื้นฐานได้เอง ถ้าไม่มีธุรกิจชุมชน ไม่มีเศรษฐกิจชุมชน ชุมชนก็ได้แต่รอรับความช่วยเหลือจากรัฐหรือจากภายนอก ต้องขึ้นอยู่กับคนอื่นพึ่งตนเองไม่ได้ กลายเป็น ระบบอุปถัมภ์ที่ชุมชนต้องพึ่งพาคนอื่นตลอดไป รัฐบาลมีบทบาทในการสนับสนุนให้เกิดการก่อตั้งกลุ่มชุมชนเพื่อให้คนในชุมชน สามารถพึ่งพาตนเองได้ ให้ชุมชนมีธุรกิจของตนเอง มีผลผลิตที่มาจากกระบวนการผลิตของชุมชน สนับสนุนเงินทุน ให้มีอาชีพ เครื่องจักรอุปกรณ์ หาดตลาด ประชาสัมพันธ์ และฝึกอบรมในด้านเทคนิค ต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุนในด้านอื่น ๆ แต่ที่ผ่านมา ปัญหาของธุรกิจชุมชนที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ คือ รัฐให้การสนับสนุนไม่ตรงความต้องการของ ชุมชน เนื่องจากขาดความเข้าใจในพื้นที่และกฎระเบียบของชุมชนที่มีอยู่เดิม การสนับสนุนของภาครัฐ ขาดความต่อเนื่องเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือเปลี่ยนเจ้าหน้าที่พื้นที่ ปัญหาการเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มต่าง ๆ ไม่เท่าเทียมกัน เนื่องจากขาดความ ชัดเจนของนโยบายและทิศทาง ทำให้เกิดแนวโน้มของการใช้ความสัมพันธ์ส่วนบุคคลเป็นหลักเกณฑ์ในการเลือกกลุ่มที่จะให้ความ ช่วยเหลือ เจ้าหน้าที่รู้จักธุรกิจชุมชนเพียงบางกลุ่มในพื้นที่ นอกจากนี้รัฐยังขาดบุคลากรเฉพาะทางที่จะเสริมความรู้ ต่อยอดให้ ชุมชน ขาดการประสานงานระหว่างหน่วยงาน ขาดการติดตาม ประเมินผล

ปัญหาของการพัฒนากลุ่มธุรกิจชุมชน มาจาก ขาดการพัฒนาความรู้เฉพาะทางเพื่อต่อยอด ได้แก่ การบัญชี การตลาด การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ทำให้ขาดตลาดประจำและมีต้นทุนการตลาดสูง ขาดการวิเคราะห์ต้นทุนและการตลาดขาดเงินทุนหมุนเวียน

ต้องพึ่งพาวัตถุดิบจากภายนอก ทำให้ไม่สามารถควบคุมต้นทุนการผลิตได้ ซึ่งการขาดการพัฒนาความรู้เฉพาะทางให้แก่บุคลากร หรือขาดการพัฒนาความรู้เฉพาะทางในแนวคิด เช่น ด้านการบัญชี การพัฒนาผลิตภัณฑ์ ความรู้ด้านกฎหมาย การทำสัญญา ทำให้กลุ่มไม่สามารถขยายกิจการได้ แม้ว่าจะมีตลาดที่มีศักยภาพ ปัญหารองลงมาคือ การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร การเผยแพร่ข้อมูลสินค้าของกลุ่ม จะเป็นปัญหามากสำหรับกลุ่มที่พึ่งพาตลาดภายนอก หรือกลุ่มที่ต้องการขยายตลาดไปสู่ภายนอก ธุรกิจเอกชนมีบทบาทเป็นผู้รับซื้อสินค้าจากธุรกิจชุมชนในลักษณะที่เป็นพ่อค้าคนกลางรับซื้อสินค้าไปจำหน่ายอีกต่อหนึ่ง ช่วยลดต้นทุนการตลาดของธุรกิจชุมชน เพื่อให้การดำเนินธุรกิจชุมชนมีประสิทธิภาพ มีความเสี่ยงต่ำ ภายใต้กรอบเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนและชุมชนเข้มแข็ง โดยการพัฒนาอย่างยั่งยืนประกอบด้วยการพัฒนาทุนมนุษย์ ทุนทางกายภาพ ทุนทางสังคมและทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ที่ผ่านมาธุรกิจชุมชนส่วนใหญ่มีการจัดทำบัญชีอย่างง่าย แต่ยังไม่เห็นความสำคัญของรายงานไม่มีการจัดทำรายงาน ไม่มีการแยกหน้าที่ของแผนการเงินและแผนบัญชีแยกต่างหากจากกัน สมาชิกของกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจด้านการบัญชี อีกทั้งยังขาดบุคลากรวิชาชีพบัญชี เมื่อระบบบัญชีได้กำหนดให้มีเอกสารและรายงานเพื่อการตรวจสอบซึ่งกันและกัน จึงทำให้มีเอกสารและรายงานเพิ่มขึ้น (ชัยมงคล เตียกุลคะ, 2562 : 85-88) ทั้งนี้การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน เริ่มจากการวางระบบบัญชี มีการบันทึกบัญชีโดยใช้เอกสารประกอบการลงบัญชีในแต่ละประเภทสมุดบัญชีและทะเบียน สรุปผลและการจัดทำรายงานทางการเงิน ต่อจากนั้นใช้ข้อมูลทางการเงินที่ได้ (รายงานทางการเงิน) มาวิเคราะห์และตีความ ทำให้ผู้ประกอบการทราบผลการดำเนินงานและฐานะการเงินของกลุ่ม ช่วยผู้ประกอบการในการวางแผนตัดสินใจและควบคุมการดำเนินงานไปสู่เป้าหมาย (ปริญญ์ ประจักษ์จิตร, 2563 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มธุรกิจชุมชนให้สามารถในการจัดทำบัญชีขั้นต้น พบว่า กลุ่มธุรกิจชุมชนจะให้ความสำคัญในการบันทึกข้อมูลทางการเงิน ในส่วนที่เป็นตัวเงินเท่านั้น ซึ่งถือว่าใช้เกณฑ์เงินสดในการบันทึกข้อมูลทางการเงินไม่ให้ความสนใจต่อการเก็บรวบรวมเอกสารการค้า ที่นำมาใช้เป็นหลักฐานในการบันทึกข้อมูลทางการเงิน เพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้ในข้อมูลทางการเงินนั้น ๆ ยึดหลักการไว้วางใจซึ่งกันและกัน ในการดำเนินงาน ไม่มีการจ่ายผลตอบแทนจากการลงทุน การลงทุนในกลุ่มเป็นเพียงสัญลักษณ์ของการเข้าร่วมกลุ่ม ผู้เข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มทำให้เกิดรายได้เท่านั้น จึงจะได้รับผลตอบแทน ในลักษณะของแบ่งปันส่วนกำไร ตามเกณฑ์เงินสด มากบ้างน้อยบ้าง ขึ้นอยู่กับปริมาณการขายผลิตภัณฑ์ได้ และจำนวนคนที่มาทำกิจกรรมไม่มีการจดบันทึกสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของทุนอย่างเป็นระบบ จะใช้การจดจำแล้วบอกเล่าต่อไป ไม่มีการสรุป ผลการดำเนินงาน และฐานะทางการเงิน เพราะกลุ่มมุ่งหวังเงินที่จะได้รับจากการทำกิจกรรมให้กลุ่ม ยังไม่มีจิตสำนึกในการเป็นเจ้าของกิจการแต่อย่างใด จากการวิจัยได้กำหนดแบบฟอร์มทางบัญชี เพื่อให้กลุ่มธุรกิจชุมชนใช้ในการบันทึกข้อมูลทางการเงิน ให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป ภายใต้กรอบของบัญชี 5 หมวดบัญชี คือ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนทุน รายได้ และค่าใช้จ่าย อันจะทำให้เกิดแหล่งข้อมูลทางการเงินของกลุ่มธุรกิจชุมชนที่ถูกต้องตามหลักวิชาการบัญชี เพื่อใช้สะท้อนเศรษฐกิจของชุมชนแต่ละชุมชน และเมื่อนำสภาพของเศรษฐกิจชุมชนต่าง ๆ รวมกันแล้ว จะเป็นสภาพเศรษฐกิจของประเทศต่อไป และงานวิจัยของ กฤติกา แสนโกษณ์ (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษาสินค้าหัตถกรรมของจังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชนส่วนมากมีปัญหาเรื่องเงินทุนการบันทึกข้อมูลรายรับ – รายจ่ายไม่ครบ แยกประเภทรายรับ – รายจ่ายไม่ได้ ไม่ทราบต้นทุนที่แท้จริงไม่ได้จัดทำรายงานทางการเงิน ไม่ทราบกำไรขาดทุนที่แท้จริง การผลิตสินค้าไม่ตรงตามความต้องการของผู้ซื้อสินค้า ไม่มีการสำรวจตลาด ไม่ได้วางแผนการตลาด การผลิตสินค้ายังไม่ได้คุณภาพและมาตรฐาน นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มธุรกิจ ชุมชนยังต้องการความช่วยเหลือด้านการบริหารจัดการภายในกลุ่ม จากทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และนักวิชาการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ลักษณะเป็นคู่มือในการบันทึกข้อมูลของผู้บันทึกบัญชี ของกลุ่มธุรกิจชุมชนส่วน การพัฒนาคุณภาพสินค้าให้ได้มาตรฐานนั้น ผู้วิจัยเสนอให้ผู้มีความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เข้าไปช่วยเหลือ กลวิธีที่ผู้วิจัยใช้ใน

การพัฒนาศักยภาพได้จากการปฏิบัติการจริงในกลุ่มธุรกิจการปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วม จำลองสถานการณ์ อบรมเชิงปฏิบัติการ ปฏิบัติการหลังสอนและภายหลังการพัฒนา 2 เดือน ผลการประเมินจากการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนา พบว่ากลุ่มทดลองได้คะแนนเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 20 เป็น ร้อยละ 70 ของคะแนนทั้งหมด นอกจากนี้กลุ่มธุรกิจชุมชนยังสามารถบันทึกรายรับ – รายจ่ายแยกประเภท รายรับ – รายจ่ายได้ถูกต้อง ทราบต้นทุนที่แท้จริงของผลิตภัณฑ์สามารถจัดทำ บกทำไรชาดทุนและงบดุลได้ ส่วนการผลิตสินค้าสามารถผลิตได้ตามความต้องการของผู้ซื้อ โดยกลุ่มออกสำรวจตลาดก่อนผลิตสินค้า เมื่อทราบความต้องการของผู้ซื้อแล้ว จึงนำมาปรับปรุงสินค้าของตนเองก่อนนำออกไปจำหน่าย และสามารถเขียนแผนการตลาดได้อย่างเป็นรูปธรรม โดยการระดมสมองจากสมาชิกภายในกลุ่มธุรกิจชุมชน ดังนั้นจากข้อมูลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน และศึกษาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในตำบลนาแหม อำเภอมือง จังหวัดเลย เพื่อใช้สำหรับรวบรวมข้อมูลทางการบัญชีและจัดทำงบการเงินตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป รวมทั้งเป็นแนวทางให้กับธุรกิจชุมชนอื่นไปปรับใช้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอมือง จังหวัดเลย
2. เพื่อศึกษาความรู้ด้านการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในเขตตำบลนาแหม อำเภอมือง จังหวัดเลย การจัดทำบัญชีก่อนและหลังการอบรมให้กับทางกลุ่มชุมชนตำบลนาแหม อำเภอมือง จังหวัดเลย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทของการวิจัย

ประเภทของการวิจัยจำแนกตามลักษณะของข้อมูล โดยเป็นการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยศึกษาแนวความคิดและค้นคว้าข้อมูลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมุ่งศึกษาการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอมือง จังหวัดเลย โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่ม แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อหาข้อสรุปที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีวิธีดำเนินงานตามลำดับ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรในชุมชนตำบลนาแหม มี จำนวน 6,907 คน แบ่งเป็นตัวแทนหมู่บ้าน จำนวน 9 หมู่บ้าน ได้แก่

1. หมู่บ้านวังยาว จำนวน 4 คน
2. หมู่บ้านห้วยทราย จำนวน 3 คน
3. หมู่บ้านโป่งหมู่ที่ 4 จำนวน 3 คน
4. หมู่บ้านโป่งหมู่ที่ 5 จำนวน 3 คน
5. หมู่บ้านห้วยทรายคำ จำนวน 3 คน
6. หมู่บ้านนาแหมหมู่ที่ 1 จำนวน 4 คน
7. หมู่บ้านนาแหมหมู่ที่ 7 จำนวน 4 คน
8. หมู่บ้านโป่งเจริญ จำนวน 3 คน
9. หมู่บ้านห้วยทรายทอง จำนวน 3 คน

ได้กลุ่มตัวอย่าง 30 คน จากตัวแทนกลุ่มชาวบ้านที่ทำธุรกิจชุมชนคือ ธุรกิจการทำดอกไม้จันทน์ ตำบลนาแหม อำเภอมือง จังหวัดเลย และมีความสนใจต้องการพัฒนาการจัดทำบัญชีในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งมีทั้งผู้ผลิตและผู้จำหน่ายดอกไม้จันทน์ แต่ละหมู่บ้าน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และแบบทดสอบ โดยแบ่งออกเป็น 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ข้อมูลสภาพทั่วไปของการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ส่วนที่ 4 แนวทางการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ส่วนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

วิธีหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยผ่านการตรวจสอบความแม่นยำของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน และนำไปทดลองสอบถาม (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยประสานงานต่อสำนักงานคณะกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย เพื่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ทำบัญชีธุรกิจชุมชน เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

กลุ่มผู้ผลิตและจำหน่ายดอกไม้จันทร์ ใช้วิธีสัมภาษณ์โดย แบบสัมภาษณ์ที่จัดสร้างขึ้นตามแนวคำถามการวิจัยเพื่อตอบโจทย์การวิจัยเบื้องต้น จากประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม เสร็จแล้วทำการ สุ่มเลือกมาสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยประเด็นสนทนาเป็นเรื่องพื้นฐานการทำบัญชีชุมชน รายได้ ต้นทุน ค่าใช้จ่าย ความสามารถในการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน เพิ่มเติมข้อมูลให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพื่อให้ได้รูปแบบของการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมกับชุมชนและธุรกิจชุมชน

กลุ่มผู้รับผิดชอบและผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการวิจัย จากประธานกลุ่มและสมาชิกกลุ่ม โดยใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-dept Interview) โดยการสัมภาษณ์ที่มีแนวคำถามที่เตรียมไว้อย่างกว้าง ๆ

4.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามไปยังกลุ่มที่ทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่เป็นสมาชิกและประธานกลุ่ม จำนวน 10 กลุ่ม กลุ่มละ 3 คน รวมทั้งหมด 30 คน และขอให้ส่งคืนภายใน 14 วัน

4.3 ติดตามผลการส่งแบบสอบถามคืนกลับมา โดยช่องทางติดต่อเก็บด้วยตนเอง และผ่านผู้ประสานงานกลุ่มชาวบ้านที่ทำบัญชีธุรกิจชุมชนที่เป็น กลุ่มตัวอย่างช่วยเก็บรวบรวมข้อมูลได้กลับคืนมา

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Window

5.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 รองลงมาเป็นเพศชายจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีอายุ 31- 40ปี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาอายุ 21-30 ปี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 36.67 รองลงมาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1-3 คน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมามีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4-6 คน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมามีรายได้มากกว่า 20,000 – 30,000 บาท จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมามีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนระหว่าง 20,000 – 30,000 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปของการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่ทำบัญชี เสียเวลาในการจัดทำ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 40.56 รองลงมาไม่ทำบัญชี เพราะไม่เข้าใจรูปแบบ/วิธีการจัดทำบัญชี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 13.34 ผู้ตอบแบบสอบถามทำบัญชี เพราะต้องการทราบรายรับ-รายจ่ายของครัวเรือน

จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 ทำบัญชีครัวเรือน เพราะต้องการให้ธุรกิจมีผลการดำเนินงานที่ดีขึ้น จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 ชาวบ้านไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับความรู้ในการจัดทำบัญชี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 56.67 ได้รับการส่งเสริมเกี่ยวกับความรู้ในการจัดทำบัญชี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 43.33 ชาวบ้านไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชี จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชี เพราะถูกชักชวนให้เข้ารับการอบรม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาเคยเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชี เพราะต้องการความรู้เพิ่มเติม จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 หากมีการจัดโครงการฝึกอบรมเกี่ยวกับการทำบัญชีชาวบ้านมีความต้องการเข้าร่วมอบรมจำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และไม่ต้องการเข้าร่วมอบรมจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00

ตอนที่ 3

ตารางที่ 1 ผลวิเคราะห์ข้อมูลแสดงความคิดเห็นต่อระดับการเกิดปัญหาและอุปสรรคในการทำบัญชีธุรกิจ ชุมชนในเขตตำบลนาแก อำเภอเมือง จังหวัดเลยโดยรวม

ปัญหาและอุปสรรคในการทำบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านความรู้ความสามารถ	3.94	0.75	มาก
2. ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี	3.91	0.77	มาก
3. ด้านการส่งเสริมและการให้ความร่วมมือ	3.87	0.64	มาก
ค่าเฉลี่ยรายด้าน	3.90	0.72	มาก

จากตาราง 1 พบว่าชาวบ้าน ตำบลนาแก อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีปัญหาและอุปสรรคในการทำบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.90, S.D = 0.72$) เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94, S.D = 0.75$) รองลงมาได้แก่ ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.91, S.D = 0.77$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการส่งเสริมและการให้ความร่วมมือ ($\bar{X} = 3.87, S.D = 0.64$)

ตารางที่ 2 ผลวิเคราะห์ข้อมูลสภาพด้านความรู้ความสามารถในการทำบัญชีธุรกิจ ชุมชนในเขตตำบลนาแก อำเภอเมือง จังหวัดเลย

สภาพด้านความรู้ความสามารถในการทำบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างถูกต้อง	3.97	0.87	มาก
2. ความสามารถจัดทำบัญชีให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เช่น ค่าใช้จ่าย, รายได้ไม่เป็นปัจจุบัน และไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้ได้	3.87	0.91	มาก
3. เคยได้รับการอบรมความรู้ทางด้านการบัญชี	4.02	0.86	มาก
ค่าเฉลี่ยรายด้าน	3.95	0.76	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่าชาวบ้าน ในเขตตำบลนาแก อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีสภาพในการทำบัญชี ด้านความรู้ความสามารถ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95, S.D = 0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือเคยได้รับการอบรมความรู้ทางด้านการบัญชี ($\bar{X} = 4.02, S.D = 0.86$) รองลงมาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีอย่างถูกต้อง ($\bar{X} = 3.97, S.D = 0.87$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สามารถจัดทำบัญชีให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เช่น ค่าใช้จ่าย, รายได้ไม่เป็นปัจจุบันและชาวบ้านไม่สามารถแก้ไขปัญหาหนี้ได้ ($\bar{X} = 3.87, S.D = 0.91$)

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นต่อระดับของการเกิดปัญหาด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี ในการจัดทำบัญชี

ความคิดเห็นต่อระดับของการเกิดปัญหาด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ขั้นตอนและวิธีการในการบันทึกบัญชีมีความยุ่งยาก	4.08	0.82	มาก
2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ในการประกอบการบันทึกบัญชี เช่น ใบเสร็จรับเงิน เป็นต้น	3.91	0.92	มาก
3. รูปแบบหรือแบบฟอร์มในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง	3.93	0.84	มาก
ค่าเฉลี่ยรายด้าน	3.97	0.86	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่าชาวบ้าน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ในการจัดทำบัญชี ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.97$, S.D = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดคือขั้นตอนและวิธีการในการบันทึกบัญชีมีความยุ่งยาก ($\bar{X} = 4.08$, S.D = 0.82) รองลงมาเกษตรกรไม่ทราบ รูปแบบหรือแบบฟอร์มในการจัดทำบัญชีครัวเรือนที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 3.93$, S.D = 0.84) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือเกษตรกรขาด ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ในการประกอบการบันทึกบัญชี เช่น ใบเสร็จรับเงิน เป็นต้น ($\bar{X} = 3.91$, S.D = 0.92)

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การแสดงความคิดเห็นต่อระดับของการเกิดปัญหา ด้านการส่งเสริมและการให้ความร่วมมือ ในการจัดทำบัญชีธุรกิจ ชุมชนในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ความคิดเห็นต่อระดับของการเกิดปัญหา ด้านการส่งเสริมและการให้ความร่วมมือ ในการจัดทำบัญชี	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ไม่ได้รับการส่งเสริมการจัดทำบัญชีจากหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนอย่างต่อเนื่อง	4.42	0.73	มาก
2. สมาชิกในธุรกิจชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชี	4.30	0.87	มาก
3. คิดว่าการจัดทำบัญชีเป็นเรื่องเสียเวลา	4.40	0.76	มาก
ค่าเฉลี่ยรายด้าน	4.37	0.68	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่าชาวบ้านในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชี ด้านการส่งเสริมและการให้ความร่วมมือ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.37$, S.D = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกข้อ เรียงลำดับได้ดังนี้ ชาวบ้านไม่ได้รับการส่งเสริมการจัดทำบัญชีจาก หน่วยงานของรัฐหรือเอกชนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.42$, S.D = 0.73) รองลงมา คิดว่าการจัดทำบัญชีเป็นเรื่องเสียเวลา ($\bar{X} = 4.40$, S.D = 0.76) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สมาชิกในธุรกิจชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชี ($\bar{X} = 4.30$, S.D = 0.87)

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของผลสัมฤทธิ์ของผู้เข้าร่วมอบรมก่อนอบรมและหลังการอบรมการจัดทำบัญชีธุรกิจ ชุมชนในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ค่าสถิติพื้นฐาน	n	$\bar{X}$	SD	t-test	P-value
1. ก่อนอบรม	12	13.33	2.42	-9.528	.000*
2. หลังอบรม	20	20.08	2.54		
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05					

จากตารางที่ 5 พบว่าค่าสถิติพื้นฐานของผลสัมฤทธิ์ผู้เข้าร่วมอบรมก่อนอบรมและหลังการอบรมการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีคะแนนที่สูงกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า ผู้เข้าร่วมอบรมการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้สูงขึ้น เมื่อพิจารณา ชาวบ้านการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ก่อนเข้าร่วมการอบรมการจัดทำบัญชี เกิดความรู้ และความเข้าใจสามารถนำไปปฏิบัติได้ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12 คะแนน โดยมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.42 ภายหลังได้รับการอบรมการจัดทำบัญชี มีคะแนนเฉลี่ยเพิ่มขึ้นเป็น 20 คะแนน โดยมีค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.54

อภิปรายผล

1. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย โดยมีรายละเอียดที่จะชี้แจงและอภิปรายดังต่อไปนี้

1.1 ปัญหาด้านความรู้ความสามารถ พบว่า ชาวบ้านไม่สามารถจัดทำบัญชีให้เป็นไปอย่างสม่ำเสมอทุกวัน เช่น ค่าใช้จ่าย, รายได้ไม่เป็นปัจจุบัน และชาวบ้านไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชาวบ้านไม่ได้จัดสรรเวลาสำหรับการจัดทำบัญชีคร่ำครึอย่างสม่ำเสมอ

1.2 ปัญหาด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี พบว่า ชาวบ้านขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเอกสารที่ใช้ในการประกอบการบันทึกบัญชีเช่น ใบเสร็จรับเงินเป็นต้น และเกษตรกรไม่มีรูปแบบหรือแบบฟอร์มในการจัดทำบัญชีที่ถูกต้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าชาวบ้านไม่เข้าใจรูปแบบและวิธีการจัดทำบัญชี

1.3 ปัญหาด้านการส่งเสริมการให้ความร่วมมือ พบว่า สมาชิกในธุรกิจชุมชนไม่เห็นความสำคัญในการจัดทำบัญชี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความเห็นว่าการจัดทำบัญชีเป็นเรื่องเสียเวลาในการจัดทำและไม่มีความจำเป็นต้องจัดทำรวมถึงไม่ได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เห็นถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดทำบัญชี

2. การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค การจัดทำบัญชีของธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ชาวบ้านในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำบัญชี ต้องการให้มีหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและเอกชนจัดโครงการฝึกอบรมการจัดทำบัญชีด้วยวิธีการที่ถูกต้องเพื่อให้ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องและอธิบายถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการจัดทำบัญชีที่ชัดเจนรวมถึงมีการดำเนินการอบรมอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นการติดตามผลของการจัดทำบัญชีและให้เกษตรกรเกิดความชำนาญในการจัดทำบัญชี ต้องการให้มีการออกแบบสมุดบัญชีหรือแบบฟอร์มที่ใช้จัดทำบัญชีที่มีความถูกต้องเป็นระเบียบแบบแผนเพื่อให้ชาวบ้านในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ใช้ในการจัดทำบัญชี การทำบัญชีที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน เนื่องจากชาวบ้านไม่มีความรู้พื้นฐานทางด้านการจัดทำบัญชี ควรมีแนวทางในการจัดทำบัญชีที่ง่ายและสามารถนำผลการจัดทำบัญชีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้จริง

3. ผลการทดสอบของผู้เข้าร่วมอบรมก่อนอบรมและหลังการอบรมการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นในการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน

4. ผลการวิเคราะห์การฝึกปฏิบัติการอบรม การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ชาวบ้านในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ที่เข้าร่วมฝึกอบรมการจัดทำบัญชี สามารถปฏิบัติได้โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ คือ สามารถบันทึกและกำหนดรายการรายได้เองได้ อย่างชัดเจน สามารถบันทึกและกำหนดรายการ ค่าใช้จ่ายได้อย่างชัดเจน สามารถลงรายการในบัญชี รายรับ – รายจ่าย ได้ทันทีและเป็นปัจจุบัน สามารถคำนวณเงินคงเหลือในบัญชีรายรับ – รายจ่ายของแต่ละวันได้ สามารถวางแผนลดหยอดค่าใช้จ่ายสิ้นเปลืองได้จากสรุปผลค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในบัญชีรายรับ – รายจ่าย สามารถนำยอดยกมา เข้ามาร่วมบันทึกในบัญชี รายรับ – รายจ่ายของต้นเดือน สามารถนำผลสรุปรายได้และค่าใช้จ่ายของเดือน

มาวางแผนการใช้จ่ายเงินในอนาคตได้ สามารถอธิบายและถ่ายทอดให้สมาชิกในครอบครัวและญาติพี่น้องเข้าใจในการทำบัญชีรายรับ – รายจ่ายได้ สามารถวางแผนการเพิ่มรายได้และลดค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวได้ มีการบันทึกความจำในช่องหมายเหตุหากรายการบัญชีนั้นเป็นรายการที่เกิดขึ้นไม่บ่อยครั้ง

สรุปผลการวิจัย

1. ผลวิเคราะห์ข้อมูล ชาวบ้านตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก รองลงมาได้แก่ ด้านเอกสารและวิธีการทางบัญชี อยู่ในระดับมาก ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านการส่งเสริมและการให้ความร่วมมือ
2. ผลวิเคราะห์ข้อมูล ชาวบ้านในการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ความต้องการแนวทางในการจัดทำบัญชี โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านเงินคงเหลือ รองลงมาด้านหนี้สิน และด้านรายจ่าย ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านรายรับ
3. ผลวิเคราะห์ข้อมูล ชาวบ้านในการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย ผลการทดสอบของผู้เข้าร่วมอบรมก่อนอบรมและหลังการอบรมการจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ในเขตตำบลนาแหม อำเภอเมือง จังหวัดเลย สามารถปฏิบัติได้โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ สามารถบันทึกและกำหนดรายการบัญชีธุรกิจชุมชนได้อย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการทำวิจัยการจัดทำบัญชีของเกษตรกรในพื้นที่อื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบว่าในพื้นที่อื่นๆ มีแนวทางการทำบัญชี และมีปัญหาในการจัดทำบัญชีอย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ในแต่ละพื้นที่มาเปรียบเทียบกัน
2. ควรมีการทำวิจัยการจัดทำบัญชีโดยใช้กลุ่มตัวอย่างในอาชีพต่างๆ เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มตัวอย่างที่มีความหลากหลายอาชีพ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชน สังคมและประเทศชาติต่อไป
3. ควรมีการทำวิจัยการจัดทำบัญชีร่วมกับหน่วยงานของรัฐบาล ผู้นำชุมชนและประชาชนเพื่อวิเคราะห์ถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดทำบัญชีเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสนับสนุนนโยบายดังกล่าวสู่ชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2553). คู่มือบัญชีกลุ่มผู้ผลิตหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้าสำนักส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจ. คู่มือวิสาหกิจชุมชน, ค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2561 จาก <http://ophbgo.blogspot.com/>
- กรมสรรพากร. (2554). วิธีการจัดทำบัญชีกลุ่มผู้ผลิตสินค้าโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์. ค้นเมื่อ 30 สิงหาคม 2561, จาก www.rd.go.th/publish/33892.0.html.
- กฤติกา แสนโภชน. (2546). การพัฒนาศักยภาพการดำเนินงานของธุรกิจชุมชน : กรณีศึกษาสินค้าหัตถกรรมของ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชัยมงคล เตียวกุลคะ. (2562). ศึกษาแบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมของกลุ่มผลิตตำบล : กรณีศึกษา ต.ป่ายาง อ.สารภี จ.เชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต(บัญชี) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นันทรัตน์ นามบุรี. (2551). เอกสารการวางระบบบัญชีของวิสาหกิจชุมชน. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

- ไพฑูรย์ ภระนัน. (2559). ปัจจัยความสำเร็จของสินค้าประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย ของโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดพะเยา.วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วิภาวี ศรีคะ. (2556). การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ใน จังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต(บัญชี) เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เบญจมาศ อภิสทธิปัญญา. (2556) หลักการบัญชี. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วี.พรินท์ จำกัด
- ปทุมมนตร์รัก ธีรานุสรณ์ (2550). การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจชุมชนอำเภอเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา การค้นคว้าแบบอิสระ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย : เชียงราย.
- มยุรี บุญโต (2552). การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชนในจังหวัดอุทัยธานี. ค้นคว้าแบบอิสระ, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ : นครสวรรค์.
- Don R. Hansen, Maryanne M. Mowen. (1994). Management Accounting 3rd. South-Western Publishing Co.
- Garrison, Ray H. (1984). Managerial Accounting : Concepts for Planning, Control, Decision Making. 3rd ed. Texas : Business Publication Inc.
- Nagy, Charies F. and Vanderbeck, Edward J. (1996). Principle of Cost Accounting. 10 ed., New York : International Tomson.
- Ray H. Garrison and Eric W. Noreen. (2003). Managerial Accounting. 10th ed. Singapore: MaGraw-Hill.
- Ronald W. Hilton. (1997). Managerial Accounting. 3rd. The McGraw - Hill Companies, Inc